

DÜNYA

Yatırımcılara indirim şoku!

08 Şubat 2010

İş dünyası, bu kez de yatırım indirimi istisnasında kazanılmış haklarından mahrum edilme sorunuyla karşı karşıya. 2006'da çıkarılan yasayla yürürlükten kaldırılan, ancak kazanılmış bir hak olarak indirim tutarına ulaşılacağı kadar kullanılması gereken yatırım indirimine getirilen süre kısıtlamasını kaldıran düzenleme Anayasa Mahkemesi'nden döndü. Ancak karar Resmi Gazete'de yayımlanmasına rağmen, Vergi İdaresi kararını geriye yürütmeyeceği yorumunda bulunarak işletmeleri indirim haklarından vazgeçmeye zorluyor. **Talıp AKTAŞ/Serap GÜNEŞ > 7**

UZMANLAR NE DİYOR?

YAHYA ARIKAN (İSMMMO)

Bunun tartışılacak bir durumu yok. İndirim yapılmazsa şirketlere dava açma hakkı doğar.

ERDAL ÇALIKOĞLU (ERNST&YOUNG)

Maliye duruma sematik yaklaşıyor. Asıl sorunun kurumlar vergisinde yaşanacağı düşünülüyor.

ZEKİ GÜNDÜZ (PwC)

Mali İdare'nin tavri hukuki değil. Maliye pek çok konuda gereksiz ihtilaflara yol açıyor.

MUSTAFA UYSAL (Vergi Konseyi)

İki farklı görüş var. Cezalı duruma düşmek için "ihtirazi kayıtlar" beyan tercih edilebilir.

AROLATTAN

Maliye "Züğürt tüccar" gibi davranmamalı...

Gelir İdaresi 43 yıl uygulamadığından sonra Kurumlar Vergisi'nde 10 puan indirim yaparken kaldırılan Yatırım İndirimi uygulamasını 2006 yılında sadece üç yıllık süre ile devam ettiren kısıtlayıcı bir karar almıştı. Anayasa Mahkemesi bu üç yıllık süre kısıtlamasını iptal etti. Ancak, Gelir İdaresi buna rağmen mükellefleri 2009 beyannamelerinde indirim yer vermemeleri konusunda internette koyduğu açıklama ile uyardı. Vergi uzmanları bu uyarıyı mükelleflerin ciddiye almamasını Anayasa Mahkemesi iptal kararına uygun davranmalarını öneriyor. Gelir İdaresi'nin uyarısıyla bazı mükellefleri caydırıp, idare adına gelir artırmayı kâr saydığını belirtiyor.

> Sayfa 3

Yatırımcılara indirim şoku

İş dünyası, şimdi de teşvik belgesi kapsamında yaptıkları yatırımlardan doğan indirim haklarının ortadan kaldırılması sorunu ile karşı karşıya... Anayasa Mahkemesi'nin, yatırım indiriminden yararlanmaya yönelik getirilen süre kısıtlamasını iptal etmesine rağmen, Vergi İdaresi, işletmeleri bu haklarından vazgeçmeye zorluyor.

Talıp AKTAŞ
İSTANBUL

Teşvik belgesi kapsamındaki mevcut indirimlere güvenerek yatırım yapan şirketler şimdi de bu haklarından mahrum bırakılma sıkıntısını yaşıyor. 2006 yılında çıkarılan yasayla yürürlükten kaldırılan, ancak kazanılmış bir hak olarak indirim tutarına ulaşılacağı kadar kullanılması gereken yatırım indiriminin, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına rağmen Vergi İdaresi tarafından dikkate alınmaması, hak sahiplerinin mağduriyetine ve yoğun sıkayetlerine neden oluyor.

DÜNYA'ya konuyla ilişkin görüşlerini dile getiren mali müşavirler ve vergi mükellefleri, Gelir İdaresi'nin bu tutumunun kazanılmış hakkın gaspı anlamına geldiğini savunuyorlar. Vergi uzmanları ise yatırım indirimi hakkı bulunan işletmelerin, şubat ayı sonuna kadar verilecek 4. geçici vergi ve kurumlar vergisi beyanlarında Gelir İdaresi'nin yorumunun aksine ve Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı doğrultusunda indirim haklarını kullanabileceklerini ifade ediyorlar. Uzmanlar, bu beyanname döneminde yatırım indirimi hakkından vazgeçilmesi halinde, bu hakkın bir daha kullanılmayacağına da dikkat çektiler. Gelir İdaresi'nin, Anayasa Mahkemesi kararının geç yayımlandığı ve geriye doğru yürütmeyeceği iddiasıyla yatırım indirimi hakkını yok sayan yorumu ile mükelleflerin bu durum dolayısıyla karşı karşıya kaldıkları hak mahrumiyetine ilişkin süreç şöyle gelişti: 2006 yılında kurullar vergisi oranını 10 puan aşağıya çeken hükümet, aynı dönemde karşı önlem olarak yatırım indirimi de ortadan kaldırma yoluna gitti. Bu karar, o tarihlere iş dünyasının eleştirilerine hedef oldu ve dönemin Ankara Sanayi Odası Başkanı olan Devlet Bakanı Zafer Çağlayan'ın da aralarında bulunduğu iş dünyası örgütlerinin temsilcileri, kararın yatırımları ve istihdam olumsuz yönde etkileyeceği konusunda bulundular. Eleştirilerin bir

Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 69. maddeyle getirilen düzenleme, yatırım indirimi istisnası tutarlarının "sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlardan indirilebileceği"ni öngörüyordu. Buna göre, hak kazanılan yatırım indirimi bu üç yıla ait kazançlardan düşülecek ve yeterli kazanç olmaması nedeniyle 2008 yılı sonuna kadar kullanılmaması halinde ise hiçbir şekilde kullanılma olanağı kalmayacaktı.

Düzenleme, Anayasa Mahkemesi'nden döndü

Yatırım indirimini kaldıran düzenleme

Gelir Vergisi Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Kanun No: 5479 Kabul Tarihi: 30.03.2006 MADDE 2 - 193 Sayılı Kanunun 19'uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. (19. maddenin yatırım indirimi süresini düzenleyen 3. fıkrası "Yatırım indirimi istisnası uygulamasına, istisnaya konu iktisadi kıymetler için harcamaların yapıldığı yılda başlanır ve indirilecek tutara ulaşılacağı kadar devam olunur." MADDE 3- 193 Sayılı Kanun'a aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir. "GEÇİCİ MADDE 69 - Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri; 31/12/2005 tarihi itibarıyla

mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indirmedikleri yatırım indirimi istisnası tutarları ile; b) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mülga 19'uncu maddesi kapsamında 1/1/2006 tarihinden önce başlanan yatırımlarla ilgili olarak, yatırım iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırımları, nedeniyle, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını, yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (vergi oranına ilişkin hükümler dahil) çerçevesinde sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlarından indirebilirler.

Anayasa Mahkemesi kararı

Anayasa Mahkemesi'nin 15.10.2009 tarih ve E-2006/95 sayılı kararı ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 69. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait" ibaresinin iptaline karar verilmiştir. Bu nedenle, yatırım indirimi hakkını 2006, 2007 ve 2008 yılları ile sınırlı olarak yasa hükümünün ortadan kalkması karşısında, yatırım indirimi istisnasının artık süre ile sınırlı olmaksızın kullanılabilmesi zorunludur. Bu durumda, davacının 31.12.2008 tarihinde mevcut olan yatırım indirimi hakkını 2009 vergilendirme döneminde de kullanması icap ettiğiinden ihtirazi kayıtlarla verilen beyanname ile yapılan tahakkuk talebinin iptali gerekmektedir.

ından mahrum kalan kurumlar tarafından iptal davasına konu oldu. Davaya giren Anayasa Mahkemesi, 15 Ekim 2009 tarihli toplantısında yasamın ilgili maddesini baskıya doğrudan doğruya Anayasa'ya aykırı bularak iptal etti. Ve mahkemenin iptali (çekince) kayıtlı beyanname ile bulunup dava yoluna gitmeleri gerektiği görüşü seslendiriliyor. Diğer bir ifadeyle, mükellefler önce yatırım indirim haklarından vazgeçirmeye ve bu haklarından yararlanma konusunda ısrarlı olmaları halinde "ceza" almaya zorlanıyorlar.

Hak sahibi dava açmaya zorlanıyor

Konuyu DÜNYA'ya değerlendiren vergi uzmanlarına göre, Vergi İdaresi'nin bu kararın, doğrudan doğruya bir hakkın gasp edilmesi anlamına geliyor mükelleflerin ihtirazi (çekince) kayıtlı beyanname ile bulunup dava yoluna gitmeleri gerektiği görüşü seslendiriliyor. Diğer bir ifadeyle, mükellefler önce yatırım indirim haklarından vazgeçirmeye ve bu haklarından yararlanma konusunda ısrarlı olmaları halinde "ceza" almaya zorlanıyorlar.

UZMANLAR NE DİYOR? II

Serap GÜNEŞ - İSTANBUL

Zeki Gündüz (PriceWaterhouseCoopers Vergi ve Mali Hukuk Hizmetleri Ortaklığı): Mali idarenin tavri hukuki değil. Anayasa Mahkemesi tarafından alınan karar doğru bir karardır. Bu 2009 vergi dönemi için sınırlamadan söz edilemeyeceği anlamına geliyor. Bu yüzden dava ve ihtirazi kayda gerek kalmadan yatırım indiriminden yararlanılması gerekiyor. Maliye, dava açmazsanız da verginin tam olarak ödeyin ve öyle açın diyor. Ancak mükellefler şu anda vergileri ödeseler ve dava açsalar bir yıl uğraşmaları gerekecek. Sonuç olarak dava açmanın anlamı kalmayacak. Maliye'nin bu tavrı, durduk yere Türkiye'deki 3 bin 500 büyük şirketin Vergi İdaresi ile devralı hale gelmesine neden olacak. İki seçenek var; ya parayı ödeyip dava açmak ya da indirimi sekiye ödeyip sonrasında dava açmak. Ben mükelleflere ikinci seçeneği öneriyorum. Maliye bu konunun dışında pek çok konuda da gereksiz ihtilaflara yol açıyor. Her yeni ihtilaf kapısı adaleti zedeliyor.

Mustafa Uysal (Vergi Konseyi Başkanı): Burada temelde iki farklı görüş söz konusu: Birinci görüşe göre, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararları, yayımlandığı tarihten sonra yürürlüğe girer ve geçmişi temsil edilemez. Vergilendirmede ise "dönemsellik ilkesi" esastır. Kurum kazancı, 2009 yılında geçerli kanun hükümleri çerçevesinde beyan edilir. Dolayısıyla bu karar, 2010 vergilendirme dönemini ilgilendirir. 2009 yılı geçeri olarak, ikinci görüşe göre ise; karar Ocak 2010'da yayımlanmıştır ancak, henüz 2009 vergi beyan dönemi kurumlar vergisi açısından sona ermemiştir. Mükellefleri koruyan bir iptal kararı ve dolayısıyla bu karar 2009 kazançlarına da uygulanır. Bir diğer husus ise, sadece eski döneme ilişkin yatırım indirimi değil, iktisadi bütünlük taşıyan yatırımlarda 2009 yılında ve sonraki dönemde yapılan harcamalar açısından da indirim haklarının mevcut olmasıdır. Konu bu yönüyle de mükelleflerin uygulama kararlarında etkili olacaktır. Özetlemeye çalıştığımız konularda herhangi bir cezalı duruma karşılaşmaması için, mükelleflerin "ihtirazi kayıtlar" beyan vermeleri yöntemi de tercih edilebilir.

Yahya Arıkan (İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası İSMMMO Başkanı): Maliye'nin takındığı tavri doğru bulunuyor. Çünkü her ne kadar Anayasa Mahkemesi kararı 2010 yılında yayımlansa da mevzu bahis dönem 2009'da kapsıyor. Vergi mükelleflerinin mağdur edilmemesi için Maliye Bakanlığı tarafından bir tebliğ yayımlanması gerekiyor. İndirim yapılmazsa şirketlere dava açma hakkı doğar. Eğer Maliye Bakanlığı, indirim yaparsa ve ilerde inceleme yapmak isterse ve ceza keserse o zaman da yine şirketlerin dava açma hakları vardır. Bunun tartışılacak bir durumu yok. Maliye'nin bu yaptığını göz korkutmaktan öte değil. Eğer şirketlere ceza kesilirse, oları dava durumunda yüzde 100 şirketler kazanır.

Erdal Çalıkoğlu (Ernst&Young Ortaklığı): Biz yükümlüler, "Anayasa Mahkemesi'nden döndü"

Yatırım olumsuz yönde etkileyeceği uyarısında bulundular. Eleştirilerin bir diğer odağını ise, kazanılmış hakların korunması oluşturmuyordu. Ancak hükümet, kamrında ısrarlıydı. Böylece, yapılan kurumlar vergisi matrahından indirilmesine olanak veren bir teşvik düzenlemesi olarak 1963 yılından bu yana vergi sisteminde yer alan yatırım indirimi, 08.04.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5479 Sayılı Kanun'la ve 2006 yılı başından geçerli olmak üzere kaldırıldı. 193 Sayılı

Düzenleme, Anayasa

Mahkemesi'nden döndü

Oysa Gelir Vergisi Kanunu'ndaki ilgili hüküm, "Yatırım indirimi istisnası uygulamasına, istisnaya konu ticarî faaliyetlere ilişkin harcamaların yapıldığı yılda başlanır ve indirilecek tutara ulaşılucaya kadar devam olunur" diyerek kazanılmış hakkı güvence altına alıyordu.

Dolayısıyla yatırım indirimine yıl sınırlaması getiren yasa maddesi, kazanılmış hakkı ortadan kaldırdığı gerekçesiyle, ana muhalefet partisi CHP ve hakla-

ğınca, "Yatırım indirimi istisnası uygulamasına, istisnaya konu ticarî faaliyetlere ilişkin harcamaların yapıldığı yılda başlanır ve indirilecek tutara ulaşılucaya kadar devam olunur" diyerek kazanılmış hakkı güvence altına alıyordu. Dolayısıyla yatırım indirimine yıl sınırlaması getiren yasa maddesi, kazanılmış hakkı ortadan kaldırdığı gerekçesiyle, ana muhalefet partisi CHP ve hakla-

Erdal Çalkoçlu (Ernst&Young Ortak): Biz yükümlülere, "Anayasa Mahkemesi'nin kararının ardından yatırım indirimi 2009 vergilendirme döneminde de kapsar" diye duyuruyoruz. Ancak Maliye'nin yaklaşımı bizim için sürpriz oldu. Maliye durumu yensatik yaklaşıyor. 14 Şubat'ta geçici vergi beyannameleri verilecek, fakat asıl sorunun Kurumlar Vergisi'nde yaşanacağını düşünmüyoruz. Nisana kadar bu sorun çözülürse büyük sıkıntılar ortaya çıkacak. Bu kararın bir an önce düzeltilmesini istiyoruz. Diğer yandan, Vergi İdaresi'nin bu kararının internet sitesinde açıklama olarak yer alması 'doğrudan hükmi çıkarım' mı, değil mi' te- dirginliği yaratıyor. Yani ortada sonuç doğuran bir idari işlem yok. Açıklamaların dava edilmesi konusunda biraz çekince olabilir. Ama bizim önem verdiğimiz konu bu durumdaki en az sorunu çıkarmak. Hukuk yolu her zaman en sağlıklı yoldur.